

VOĈO DE KURACISTOJ

Monata revuo por internacia korespondado de Kuracistoj
Organo de „Tutmonda Esperantista Kuracista Asocio“ (T. E. K. A.).

En unueco estas forto.

Adreso de la redakcio kaj administracio:

D-ro Stefan Mikołajski
Lwów, Strato Śniadeckich Nro 6
Aŭstrio-Galicio.

Eliras la 1-an de ĉiu monato.

Abonprezo jare: 1.5 spesmiloj = 3.60
kronoj aŭstriaĵ = 3 markoj = 4 fran-
koj = 3 ŝilingoj = 1.5 rubloj = 0.75 dolaro.

ENHAVO:

V. Sobolev. Al profilakso kontraŭ skarlatino	33
Follenfant. La helpado de rusaj virinoj dum kaj post la batalo de Mukden	36
Sven Hedin. Kiamaniere Tibetanoj forigas la kadavrojn de siaj mortintoj	39
Referatoj	41
<i>Interna medicino.</i> Hart. La efiko de freŝa sangosero ĉe perbuŝa uzo. — Zappet. Pri epidemio de la Heine-Medin'a malsano (poliomjelito) en la jaro 1908 en Vien'o kaj en malsupra Aŭstrio. — W. Galt. Du maloftaj kazoj de subita morto pro nesuspektata kormalsano. — L. Braun kaj A. Fuchs. Al la simptomatologio de korneŭrozoj. — Randle C. Rosenberger. Ĉesto de bac. de Koch en sango ĉe tuberkulozo. — Jereslaw. Kuracado de laringa tuberkulozo per kontraŭtuberkuloza sero de Marmorek.	
<i>Hirurgio.</i> Victor Panchet. Asepsigo per jodo. — Chevrier. La injektoj ĉirkaŭtrunkaj ĉirkaŭ la makzela nervo supra. — Sicard. La partoj de la makzela nervo supra alireblaj por injektoj.	
<i>Stomatologio.</i> I. Scheff. Pulponekrozo post subgingivala injekto de la ekstrakto suprarenala.	
<i>Ginekologio kaj obstetiko.</i> Pruŝka. Kiamaniere oni povas plifaciligi la traboradon de la postvenanta kapeto.	
<i>Malsanoj haŭtaj kaj veneraj.</i> A. A. Ĥitrovo. La plej simpla rimedo trovi spiroĥeton palan en disfrotaĵoj.	
<i>Farmakologio.</i> B. A. Bogdanov. Al la demando pri eligado de organika fosforo. — Falta kaj Iocovic. Pri efiko de adrenalino ĉe diversaj aplikadoj kaj pri ĝia apero en urino.	
<i>Medicino eksperimenta.</i> Ĉeboksarov. Al la demando pri eksperimenta arteriosklerozo. — N. N. Sirenski. Al la demando pri deveno de hemolizinoj. — Laignel-Lavastone. La hipertermio postmorta.	
Kroniko	45
Korespondajoj	46
Komunikajoj de T. E. K. A.	47

Al profilakso kontraŭ skarlatino.

Nuntempe oni devas konfesi la skarlatinon plej grava infekta infana malsano, ĉar ĝi, kvankam kaŭzas pli malgrandan procenton de mortado, ol kelkaj aliaj infanaj infektmalsanoj, ekzemple la infana ĥolero, infekta meningito k. c., tamen mortigas plej grandan kvanton da oferoj de infana aĝo pro larĝa disvastigado de la epidemio. La kuracarto estas senforta kontraŭ skarlatino pro manko de specifika kuracilo kaj pro la malicega trakuro de la malsano, kaŭzanta multegon da gravaj komplikajoj. Do la kuracistoj metas ĉiun sian atenton sur la profilaksadon, celante limigi disvastigon de la

epidemio. Sed tiu ĉi problemo estas tre malfacila, precipe inter malkleraj loĝantoj, unuflanke pro la facila inokulado kaj infekteteco de la malsano per triaj personoj kaj objektoj, altuŝintaj malsanulojn, duaflanke pro longa periodo de deskvamado, kiam la malsanulo povas disvastigi la infekton ĉirkaŭ si. Tial ĉiun paŝon, direktatan sur la vojo al malfortigo de la akcepteteco de organismo kontraŭ skarlatina infektaĵo oni devas saluti kaj, se ĝi donas post ekzamenado kiom ajn da sufiĉetaj rezultatoj, propagandadi ĝin en kuracistaro.

Do tiu ĉi opinio igas min konatigi al

kolegoj la eksperimenton de imunizado de infanaro laŭ la metodo de prof. Gabriĉevskij en unu vilaĝeto, kien la skarlatina infektaĵo estis enportita. Tiu ĉi metodo malmulte estas konata kaj uzata ekster Rusujo eble unue pro tio, ke la okcidenteŭropa loĝantaro kaŭze de pli granda kultureco suferas pli malmulte je skarlatino, ol Rusujo, kie ĝi ofte, precipe inter vilaĝanoj, havas epidemian karakteron, due kaj ĉefe pro teoriaj konsideroj, ke la aganto de skarlatino ankoraŭ ne estas konata, ke ĝi ne estas streptokokko, per kies mortigitaj kulturoj prof. Gabriĉevskij proponis imunizi organison kontraŭ skarlatino.

La celo de mia raporto ne estas teoria polemiko pri la taŭgeco de la metodo de Gabriĉevskij, kvankam mi permesas al mi eldiri, ke al ĉiu kuraĉisto, sufiĉe observinta skarlatinajn malsanulojn, estas senduba, ke plej gravaj komplikajoj de skarlatino (gangrenozaj anginoj, flegmonoj, otitoj k. c.) dependas de streptokokka infektiĝo kaj, se streptokokkoj ne kaŭzas skarlatinon, tamen ilia kunvivado (simbiozo) kun ankoraŭ nekonata skarlatina aganto kaŭzas plej gravajn malsanerojn. Tial imunizi organison dum skarlatina epidemio eĉ almenaŭ kontraŭ komplikajoj, sekvigitaj per streptokokkoj, ĉiel estas grandega paŝo antaŭen sur la vojo de batalado kontraŭ skarlatino.

Sed lasante teoriajn konsiderojn, mi devas montri la faktojn, sendube provantajn ekzistadon de ia konekso inter infekto de skarlatino kaj injektadoj de la inokulaĵo de Gabriĉevskij. La lasta estis proponita en 1905 jaro kaj ĉar skarlatino estas en rusaj vilaĝoj plej terura mortiganto de infanaro, zemstvaj kuracistoj, kiuj ĝis tiam povis nur senhelpe observadi ĝian disvastiĝon pro ekonomiaj kaj precipe kulturaj vivkondiĉoj de rusaj vilaĝanoj, varmege ekokupis sin je la skarlatina inokulaĵo, proponita de Gabriĉevskij. De tiam en Rusujo centoj da miloj de inokuladoj estis faritaj kaj raportoj pri dekoj da miloj estis publikigitaj. La pasintan jaron „Vraĉebnaja Gazeto“ je la dua datreveno de la morto de prof. Gabriĉevskij enpresis grandegan kolektan materialon kaj preskaŭ ĉiuj observintoj, kiuj large estis aplikintaj kontraŭskarlatinajn injektojn, asertas unue ilian plenan sendanĝerecon, due ilian nedubeblan influon kontraŭ skarlatinaj epidemioj post larĝa aplikado de inokulaĵoj.

Post la observadoj dum zemstva praktikado mi opiniis same kaj antaŭ nelonge prosperis al mi observi tre konvinkan ekspe-

rimenton, kvazaŭ konstruitan intence en laborejo, por konvinki nekredemulojn kaj mi opinias, ke tiu ĉi eksperimento, tiel dirite en epruveto, estas publikiginda.

Sur kvara kilometro de mia loĝejo ekzistas vilaĝeto Liĥvari, havanta 21 dometojn kun 126 loĝantoj, el kiuj 63 estas infanoj antaŭ 15-a vivjaro.

26/IX p. j. el najbara distrikto estas enportita skarlatino en tiun ĉi vilaĝeton: filino de vilaĝano Ŝ., dektrijara knabino, servis kiel vartistino ĉe subkuracisto, kie ŝi malsaniĝis. La subkuracisto opiniis la malsanon diferio kaj post injekto de la kontraŭdifteria sero forkondukis ŝin hejmen, pri kio oni sciigis min. La sekvontan tagon dum ŝia esplorado mi trovis ĉe ŝi malfacilan skarlatinon (karakteriza ekzantemo, putra angino, entoksiko kun tre malforta koragado); post 4 tagoj ŝi mortis. En la sama familio Ŝ. estis ankoraŭ tri infanoj: dekvinjara kaj sepjara knabinoj kaj trijara knabo. 28/IX malsaniĝis la dekkvinjara kaj 2/X ambaŭ aliaj infanoj, el kiuj la sepjara mortis 6/X, kaj du aliaj post malfacila skarlatino, precipe ĉe la dekkvinjara, grade resaniĝis.

5/X mi ricevis la profilaksan inokulaĵon de Gabriĉevskij kaj la saman tagon kolektis ĉiujn loĝantojn de la vilaĝeto L. kaj proponis al ili inokuli la infanojn ĝis 15-jara aĝo, kompreniginte la kuracistan senhelpecon pri kuracado de skarlatino kaj antaŭdirante, ke la inokuladoj ne certe garantias kontraŭ la infekto, sed ke nuntempe large kaj sukcese oni uzadas ilin por tiu ĉi celo sen malutilo al la organismo. Oni ekdeziris inokuli 44 infanojn, kiuj tuj estis inokulitaj. Tiam mi rifuzis inokuli 2 infanojn, unu tre malfortigitan kahektikan knabon kaj la filon de vilaĝano L., kiu havis altan t^o-on sen ia klara lokalizo de malsano; krom tio 17 infanoj restis neinokulitaj.

La sekvantan tagon estis ekzamenota la reago de organismo kontraŭ la inokulado kaj ĝi estis konstatita ĉe ĉiuj inokulitaj: la loka en formo de doloreco kaj ruĝeĉo en la loko de la inokulo kaj la ĝenerala en formo de plialtiĝo de temperaturo (unu havis 38,6°, la plejmulto ne pli, ol 38°). La trian tagon malaperis la ĝenerala kaj la kvaran ankaŭ la loka reago.

10/X malsaniĝis la suprecitita neinokulita filo de vilaĝano L. je grava skarlatino: tre intensa ekzantemo, putra angino, delirado kaj ĝenerale grava septika intoksiko. 15/10 li mortis. 11/X malsaniĝis ankoraŭ

unu neinokulita dektrijara knabino je facila formo de skarlatino kaj post 5 tagoj resaniĝis sen komplikajoj.

Mi devas diri, ke laŭ loka kutimo malgraŭ miaj admonoj ĉiuj helpantoj dum enterigoj sin kolektadis por festo pro mortintoj kaj oni disdonis preparitajn por la festo kukojn al ĉiuj infanoj. Krom tio ankaŭ la interkomunikigo de la infektitaj familioj kun la sanaj ne ĉesis.

12/X mi faris duan inokuladon al 53 infanoj: 41 duafoje kaj 12 unufoje.

14/X malsaniĝis kvinjara filino de la vilaĝano L., kies filo malsaniĝis 10/X kaj mortis 15/X. La filino estis inokulita jam dufoje; ŝia skarlatino estis facila: t° ne pli, ol 38,5, la ekzantemo malestis, angino folikulara; la malsano daŭris ĉirkaŭe 5 tagojn kaj finiĝis je resaniĝo.

19/10 estis farita tria inokulado al 57 infanoj: 41 triafoje, 15 duafoje kaj 1 unufoje. Same, kiel post la dua, post la tria inokulado la reago loka kaj ĝenerala estis pli malforta, ol post la unua.

En la tago mem de la tria inokulado malsaniĝis ankoraŭ unu dekmonata knabo de la vilaĝano L., ricevinte nur unu injekton 12/X; dum la sekvinta trakuro de la malsano la ekzantemo malestis, sed malfacila gangrenoza angino kun kola flegmono kaj grava sepsa intoksiko mortigis la infanon 24/X. En la sama familio la patrino de la infanoj kaj dujara knabo, kiu estis inokulita trifoje, havis facilajn katarajn anginojn.

Fine 29/X estis inokulitaj ankoraŭ 17 infanoj (15 triafoje, po unu dua- kaj unufoje). De tiam la epidemio ĉesis kaj novaj skarlatinaj malsaniĝoj ĝis nun malestas.

Sume estis faritaj 171 inokuloj al 59 infanoj (57 trifoje, po unu du kaj unufoje). Mi faris injektojn en subhaŭtan histon de la ŝultro, por krei la ŝajnon de profilaksa variolvakcinado, al kiu la loĝantaro tute al kutimis; tial preskaŭ malestis timo kaj ploro de la infanoj.

Mi injektis laŭ jena skemo:

Unufoje:		dozo	da inokulaĵo
Aĝo			
ĝis 1 jaro	1	0.1	cm. ³
1 ĝis 2 "	2	0.2	"
2 " 3 "	3	0.25	"
3 " 5 "	5	0.3	"
5 " 8 "	8	0.35	"
8 " 11 "	11	0.4	"
11 " 15 "	15	0.5	"

Duafoje 1½-an dozon al ĉiuj, krom la havintoj tre fortan reagon, al kiuj mi injektis la saman dozon.

Triafoje injektita dozo estis duobla en komparo de la unufoja.

Sume ni havis la infektigon de unu familio kaj de tie malsaniĝojn en du aliaj. En la unua la injektoj ne estis faritaj; tie ĉi malsaniĝis ĉiuj 4 infanoj kaj havis tre gravan skarlatinon, 2 mortis. En la dua familio el 5 geknaboj estis inokulitaj 4; la neinokulita ricevis gravan skarlatinon kaj mortis; la dua, dekmonata infano, malsaniĝis post la unua injekto kaj ankaŭ mortis; kaj fine la tria malsaniĝis post du injektoj, havis facilan skarlatinon kaj resaniĝis; du infanoj, trifoje inokulitaj, ne malsaniĝis. En la tria familio malsaniĝis je facila skarlatino dektrijara knabino neinokulita kaj resaniĝis. Sume malsaniĝis 8 infanoj, mortis 4; la lastaj estis 3 neinokulitaj kaj 1 unufoje inokulita.

La signifo de la eksperimento laŭ mia opinio estas nedubebla; la epidemio estis finita kaj la influo de ripetitaj inokuloj sur la trakuro de skarlatino ĉe la malsaniĝintaj estas klare videbla.

Mi citos ankoraŭ unu kazon, rilatantan al la supre skribita.

Antaŭ du jaroj dum epidemio de skarlatino mi inokulis laŭ Gabriĉevskij 3 infanojn en unu familio el alia vilaĝo. Ili tiam ne malsaniĝis. La nunan jaron samtempe kun la supredirita epidemio mi observis ĉe tiuj ĉi infanoj tre facilan formon de skarlatino: la plej maljuna knabino havis sole tre facilan anginon lakunaran kaj mi ne supozis ĉe ŝi skarlatinon, ĝis kiam malsaniĝis ŝiaj du fratinoj; unu el ili havis kune kun angino skarlatinan ekzantemon, ĉe la dua la malsano elmontriĝis per komenca vomo, depremita memsentado kun taĥikardio kaj katara angino sen ekzantemo. La trian tagon la ekzantemo ĉe la unua malaperis kaj ambaŭ havis normalan temperaturon, nur ĉe la plej maljuna, kiu malsaniĝis la unua, post du semajnoj oni trovis etan kvanton da albumino en la urino, malaperintan rapide post konvena reĝimo.

Tiu ĉi observado, konsente kun observadoj de aliaj aŭtoroj, montras, ke la imuneco, kaŭzata per la injektadoj de Gabriĉevskij, daŭras malpli, ol du jarojn (la plejmulto opinias, ke ne pli, ol unu jaron), sed la injektoj havas ian malfortigan influon sur la malsano ĉe la inokulitaj.

Mi finas per esprimo de la deziro, ke la aplikado de la inokulaĵo de prof. Gabriĉevskij large disvastiĝu ekster Rusujo, ĉar per ĝi povas esti savita ne unu homa vivo; tion pravas grandega sperto de rusaj zemsťvaj kuracistoj. V. Sobolev (Poltavo).

La helpado de rusaj virinoj dum kaj post la batalo de Mukden.

(Impresoj de ĉeestinto)

Antaŭparolo.

D-ro Follenfant, franca milita ĉefkuracisto, estis sendita de la franca registaro Mangurion, por observi la funkciadon de la rusa flegistaro dum la rusa-japana milito. La paroladon, kies tradukan mi verkis laŭ lia speciala permeso, li faris en unu el la francaj societoj de Ruĝa-Kruco, nomita Unuiĝo de la francaj virinoj; ĝi vekis en Francujo tre grandan intereson kaj espereble ankaŭ ĝi vekos ĝin ĉe ĉiunaciaj kuracistoj.

D-ro Artigues.

Mi estas tre danka al via respektinda prezidantino s-ino Pérouse kaj al mia majstro, profesoro Reclus, ke ili bonvolis rezervi al mi la parolon pri la temo, aparte kara al mia koro kaj mi vin treege dankas, ke vi venis tiel multnombre konsistigi por mi brilan aŭdantaron.

Mi espereble pruvos al vi en tiu ĉi parolado, ke el la tasko de helpado, plenumita de la rusaj flegistinoj, eliĝas altcela kaj profitdona praktika leciono de patriotismo.

La cirkonstancoj, en kiuj vi uzos vian sindonemon, estos ja tre malsamaj kompare kun tiuj, kiujn mi tuj preparolos; mi lasas al via inteligenteco la zorgon taksi la diferencon de la tempoj, lokoj kaj okazoj; sed la personoj, kies agadon mi rakontos, estis ĉiuj, eĉ pri la instruiteco, similaj al vi mem. Entuziasmo, sindonemo kaj kuraĝo estas moralaj ecoj, kiujn posedas la virinoj de ĉiuj civilizitaj nacioj; se iafoje tiuj virtoj dormetas en iliaj koroj, la gravaj okazoj baldaŭ ilin lume aperigas.

El ĉiuj eŭropaj nacioj Rusujo plej larĝe disvastigis la virinan helpadon militempe kaj la militaj flegistinoj de tiu lando estas, laŭ dato, la unuaj, ĉar ili jam agadis en Sevastopol, antaŭ ol miss Nightingale estis iniciatinta en Anglujo la movadon, kiu ŝin kondukis kun ŝiaj kunulinoj en la hospitalojn de Konstantinopolo kaj de Krimeo.

Mi ne klarigos al vi, kial la socia kaj religia stato de Rusujo plifaciligis la disvolvigon de la virina kaj laika helpado, sed mi insistas pri la vorto: „laika“, ĉar, parolante pri la flegistinoj, mi uzos, pro respekto al la tradicio, la ĝeneralan vorton: „laikaj fratinoj“. Kvankam neniam religia regularo interligas la rusajn flegistinojn, ili sin nomas tamen: „siostrinoj miloserdia“ t.e. fratinoj de bonfarado; en tiu lando tiu ĉi nomo

vekas precipe ideon pri frateco. En tempo de paco aŭ de milito la „siostrino“, ĉu profesia, ĉu memvola, estas vere la fratino de l'soldato; al tiu fratino li donas sian konfidon; ŝi kompatas al li en liaj korpaŭ aŭ moralaj suferoj, en liaj prifamiliaj zorgoj, ĉar preskaŭ ĉiuj soldatoj estas edzoj kaj patroj antaŭ sia soldatiĝo. La religiaj flegistinoj, tre malmultaj, havas nomon: monaĥa aŭ matuŝka (patrineto).

La laikaj fratinoj ĝlone akiris sian militan famon, ĉar se ni ilin vidas en Krimeo kun Pirogov, ilia iniciatinto kaj organizinto, ni ilin retrovas en Turkujo kun Heyfelder, en Turkeŝtano, en Kaŭkazo, en Dagheŝtano, en Hinujo, ĉie, kie la armeo ekrenkontiĝis kun la malamiko! Dum la dekokmonata rusa-japana milito ili ĉiam ĉeestis kaj laboris kaj rakontadi ilian tutan agadon necesigus plenan volumon.

Hodiaŭ mi nur diros al vi la servojn, faritajn de tiuj ĉi fratinoj antaŭ kaj post la batalo de Mukden; tiu kadro estas sufiĉe ampleksa por parolado kaj la ekzemplo estos instruplena, ĉar la batalo de Mukden, la plej grava kaj la plej daŭra en ĉiuj tempoj, estas la plej ĵusa; ankaŭ ĝi donas plej bone proksimuman ideon pri tio, kio estos la estonta batalo.

La militverkistoj de la XX-a jarcento opinias, ke oni jam ne devas pensi pri dudekkvarhora batalo, kiun rapide ĉesigus la neniigo aŭ la forkuro de la kontraŭulo; tiu dudekkvarhora batalo estos nur epizoda parto el tuto. La multnombreco de la arigitaj amasoj, la larĝeco kaj dikeco de la batalantaj vicoj, la sinsekva ekiro de la rezervistaro, la potenco de la armiloj celos pli kaj pli grandigi la daŭron kaj la amplekson de la batalo. Ni devos antaŭvidi tian okazontaĵon, kiu estas ja pli favora al la bona agado de la flegistaro.

En la specialaj cirkonstancoj de Mukden estas notinde, ke antaŭ tiu batalo regis longa periodo de kvieteco, dum kiu la rusa flegistaro pliperfektigis sian preparecon; malfacile estas pensi, ke en Eŭropo tiu antaŭa kvieteco estos tiel longedaŭra: post dekkvin aŭ dudek tagoj da provaĵoj kaj partaj renkontiĝoj okazos, dum almenaŭ unu semajno kaj sur la kampo, larĝa je multaj centoj da kilometroj, batalego inter du milionoj da militantoj. Tial, kiom da vunditoj estos helpotaj, vi povas imagi al vi per tio, ke ĉe Mukden el 650.000 batalan-

toj 110.000 estis vunditaj. En la daŭro de dekkvar tagoj, nur en la rusajn hospitalojn, kiuj jam enhavis 20.000 vunditojn kaj malsanulojn, eniris 40.000 vunditoj novaj; ĉirkaŭe 14.000 estis restintaj en la manoj de Japanoj.

La 10-an de marto 1905 la rusa flegistaro devis do flegi, forigi kaj provizi 60.000 vunditojn. Malfacile estus trovi en la historio pli trafan ekzemplon de la grandegaj postuloj, kiujn tiaokaze flegistaro havos plenumi.

La rusa flegistaro, kun helpo de la Ruĝa Kruco, honore kaj sukcese elportis tiun katastrofon, spite la terura milita malvenko, spite la malfavoraj elementoj, spite la akra klimato, spite la malproksimeco de la patrujo.

Ni devas eĉ rimarkigi, ke sur la morteco tiu flegistaro atingis miregindan venkon, ĉar nur tri sur cent kolektitaj vunditoj perdis la vivon.

Tia sukceso estas ŝuldata antaŭ ĉio al la generala organizado, al la lerta direktado, al la klareco de la oficistaro, al la progresoj de la ĥirurgio, al la riĉa sanigilaro kaj ankaŭ al la admirinda homamo de ĉiuj anoj de tiu nacio, enkalkulante la virinojn.

En aliaj paroladoj, unu pri la regimenta flegado, alia pri la Ruĝa Kruco, mi penis juste preparoli ĉiun el ĉi tiuj anaroj kaj mi ja ne ŝparis la laŭdojn; hodiaŭ mi intencas paroli nur pri la flegistinoj kaj mi esperas, ke, min aŭdinte, vi pravigos la opinion, kiun mi elmetis antaŭ tri jaroj, dirante: „la rusa laika fratino estis heroa kaj fariĝis en tiu milito ekzemplo por ĉiuj virinoj de la universo“. Tian ekzemplon vi ankaŭ montris laŭbezone, sinjorinoj, ne esperante alian rekompencan, ol la kontentecon esti plenumintaj vian tutan devon! Kiel diris en Milano mia amiko kapitano Camperio: „Estas devo por la virinoj de la riĉularo alporti militempe sian kleran kaj koran flegadon ne nur al la parencaj aŭ amikaj soldatoj, sed al ĉiuj defendantoj de ilia libereco, vivo kaj riĉeco, al ĉiuj defendantoj de tiu morala kaj materiala tuto, kiu estas la Patrujo!“

II.

La ebenaĵo de Mukden estas lando produktema inter la plej produktemaj kaj lando multloĝata inter la plej multloĝataj. Tie, en la tempo de paco, la nutraĵaro sufiĉegas, la loĝejoj estas komfortaj, densa kaj laborema popolo facile vivadas.

Ne tiel estis en februaro 1905. Nur la loĝantoj de la granda urbo Mukden

(200.000 loĝantoj) estis restintaj en siaj hejmoj. Ĉiuj farmdomoj, ĉiuj vilaĝoj estis forlasitaj kaj pli ol unu milion homoj estis malproksimen forkurintaj. La domoj, ne rezervitaj por la organizado de hospitaloj aŭ por la loĝigado de militistoj, utilis kiel materialejoj kaj lignejoj. La provizaĵoj, venditaj aŭ forlasitaj de la kamparanoj, komencis malmultiĝi kaj, por kolekti furagon la rajdistaro devis plenumi kvazaŭajn ekspediciojn. Tamen la intendanto, helpite de la komerca lerteco de la Ĥinoj, montriĝis tiel eltrovema, ke al la soldato neniam mankis la necesajo.

Vintre tiu ebenaĵo ricevis ŝajnon de glaciiginta Saharo. Eĉ ne unu herba trunketo sur la nudigintaj sulkoj, ne unu arbo kun ĉiamaj aŭ verdaj folioj, ne unu ne glaciiginta akvujeto. Okcidente la maldensaj pinarbaretoj de la imperiestraj tomboj aperadis kiel oazoj.

Griza tero, frosta kaj tamen polvoplana, dubblankaj muroj duone ruinigitaj, tage luma suno, nokte hela kaj stelriĉa ĉielo, temperaturo, ŝanceliĝanta inter dek kaj dudek gradoj sub la nulo; grandegaj rive-rejoj, tie ĉi kaj tie sekiĝintaj kaj ricevintaj aliloke ŝajnon de sinsekvaj lagetoj plene glaciigintaj; malproksime, al la sudo, sur la grizblua horizonto de la montoj, okupitaj de Japanoj, kelkaj neĝaj makuloj... Tiel aspektis la regiono, kie estis malvolviĝonta la batalo, kiun mi tuj rakontos al vi. Kaj se oni pripensas, ke tiu akra vintro daŭris sep plenajn monatojn, sen degelo, sen falo de unu akva guto sur la sablan teron, pli kaj pli ĝusta montriĝas la komparo kun glaciiginta Saharo.

Sur tiuj grizflavaj ebenaĵoj senĉese iradis vicoj da *d v u k o l k a'j*, speco de ĉaroj duradaj, similaj al niaj francokcidentaj ĉaroj, kondukataj de barbo-kaj haroriĉaj soldatoj, malaperantaj en longa surtuto, samkolora, kiel la tero. Da piedirantoj oni vidis malmulte. La densa ĉirkaŭrado de veturiloj sole montris, ke granda armeo okupas tiun ĉi regionon. El 330.000 rusaj soldatoj preskaŭ 300.000 vivadis en subterejoj, kien ilin devigis rifuĝi la akreco de la klimato. Kiel vi vidos, multaj rusaj fratinoj ankaŭ loĝis en tiaj rifuĝejoj.

La tagon mem, en kiu komencigis la batalo de Mukden, mi vizitis kun iu kuracisto-kolonelo el Usono la antaŭpostenojn de la unua armeo. Malantaŭ ni tondris la dikkalibraj kanonoj, antaŭ ni kraketis la pafado. Neniu trupo estis videbla. Nur oni ekvidis kelkajn veturilojn kun nutraĵoj aŭ

municioj kaj aliajn, forportantaj vunditojn. Tie ĉi kaj tie rajdisto portis ordonojn. Ĉiuj rusaj anaroj estis subterigintaj; nevideblaj por ni estis la pafistoj kaj kanonistoj, kiam ni ne staris tute apud ili. Se oni lorne observis, kelkaj izolitaj Japanoj aperis sur la deklivo de la monto. Sub niaj okuloj okazis batalo de antaŭpostenoj, kontraŭiganta ĉirkaŭe 12.000 militistojn. Tiu batalo, kies rezultato restis duba, kaŭzis la morton de 80 kaj vundojn de 300 Rusoj.

Tia estis mia unua vidaĵo de la batalo; krom kelkaj okazintaĵoj, pli proksimaj kaj pli personaj, tiaj ankaŭ estis miaj observoj dum la sekvintaj tagoj.

Ĉe la krepusko ni estis ekdubantaj pri la revojo hejmen, kiam lumo de granda brulado altiris nian atenton. Sur lumigita fono siluetiĝis kelkaj homaj formoj; tiu vido tuj donis al ni, egoistoj! la esperon trovi gvidistojn aŭ sciigojn kaj rapide ni celis al la ekviditaj siluetoj.

Je nia granda miro, la unua persono, de ni renkontita, estis virino, kiu tre pure parolis la francan lingvon. Tuj forgesiĝis niaj personaj priokupoj kaj jam ni kompatis la doloron de tiu ĉi virino. Antaŭ ŝiaj okuloj forfumiĝis konservejo de kovriloj, de vatitaj aŭ felaj manteloj, de ĉemizoj, de kalsonoj, de ĉiuspecaj objektoj kaj nutraĵoj, senditaj de la Ruĝa Kruco. Je tri aŭ kvar kilometroj de la unua pafistaro, en loko, kiun japanaj kuglegoj povus trafi, se ĝi ne estus ŝirmita de monteto, tiu virino, grafino Ignatiev, filino de la fama ambasadoro, estis amasiginta ĉiuspecaĵojn, destinitajn por malpliigi la suferojn de vunditoj kaj malsanuloj. En la momento, kiam ĉi tiuj objektoj estis fariĝontaj netaksebla trezoro, jen ili malaperis pro vulgara okazintaĵo!

Ne kontenta administri sian provizejon per ĉiutaga disdonado kaj malakrigi la mizerojn kaj malsanojn de kelkaj ĥinaj koolioj, restintaj apud ŝi, tiu virino estis organizinta por la soldatoj vaporbanejon kaj tiu banejo kaŭzis la bruladon.

Tia estis, en la tempo de Mukden, mia unua konatiĝo kun la virina helpado.

Pli poste, en la sama nokto, ni estis gastigitaj en la transportebla hospitalo n-ro. 8. Notu bone, ke tiu ĉi hospitalo estas milita hospitalo de la „autaño“, kaj tamen ĝia oficistaro enhavas, kiel en ĉiuj hospitaloj de militiro, kvar laikajn fratinojn.

El ĉiuj flegoficistaroj nur la rotoj de portilistoj kaj la ambulanco ne havas virinan personaron; kiel montras ilia nomo, tiuj oficistaroj celas nur la unuan flegadon,

la levadon kaj transportadon de la vunditoj. Tie virinoj estus neutilaj kaj ĝenantaj; sed la transportebla hospitalo estas vere hospitalaleca organizaĵo kaj Rusoj ne komprenas hospitalon sen flegistinoj.

La regularo antaŭvidas la salajron kaj nutradon de tiuj laikaj fratinoj; ili mangas ĉe la tablo de la kuracistoj. Speciala veturilo estas destinita por ili kaj transportas iliajn pakaĵojn. Certaj reguloj estas starigitaj pri ilia loĝado. En Kandalisan tiu loĝejo konsistis nur el ĥina ĉambro, enhavanta fornon el brikoj, utilantan kiel kamplito. Sur ĉi tiu lito la fratinoj etendadis siajn kovrilojn kaj dormadis vestite.

De multaj semajnoj je kelkaj kilometroj de la japana armeo vivadis en tiu dezerto tiuj kvar virinoj, el kiuj unu estis honora kunulino de la kortego kaj alia filino de la kuracisto-direktoro de la korpuso. Nia franca lingvo estis en honoro, tiutage. La filino de la kuracisto-direktoro estis edukita en Tours'a lernejo, la kuracistestro kaj la administra oficiro ankaŭ parolis france, tiamaniere, ke la interklarigoj fariĝis facilaj kaj detalplenaj.

Ĉe la fino de la vespermanĝo, kiun estis ĉeestintaj nur tri flegistinoj, unu el ili malaperis kaj tuj estis anstataŭita de la kvara, kiu sidiĝis ĉe la tablo. Oni klarigis al ni, ke la kvara ĵus ĉesigis sian deĵoradon en la ĉambroj kaj ke ŝin anstataŭas tiu, kiu ĵus eliris. Sed la alvenintino anoncis, ke ŝajnas pligraviĝi la stato de iu vundito. Senprokraste ĉiuj surmetas siajn peltojn kaj en stelplena nokto ni rapidas al izolita domo. Ekzameninte la vunditon, la kuracistestro decidis tujan trepanadon, kiel solan eblan savrimedon kaj la vundito estis transportita en alian domon, speciale aranĝitan por la asepsaj operacioj.

La ĥirurgia fratino, laŭ la rusa vorto — ŝi estis la filino de la kuracisto-direktoro — jam estis antaŭirinta en tiun ĉi operaciejon kaj ekpreparinta la tutan ĥirurgian materialon. Kun lerteco, kiun akirigas nur profesia lernado, ŝi estris la agadon de du viraj helpantoj. Ŝia rolo estis zorgi pri la tranĉilaro kaj bandaĝilaro, sed neniam ŝi devis tuŝi la vunditon. Dum la operacio la dua fratino servis kiel internulino, tenis la disingilojn, enmetis vatbuletojn, k. t. p., dum la unua ĥirurgiisto operaciis kaj la dua zorgis pri la sanghaltigo. Sub la tre hela lumo de du lampoj je alkohola inkandeskeco, malvolvigis tiu malsimpla operacio sen ia ajn operacia aŭ priasepsia eraro.

Mi ja estis jam vidinta flegistinojn, ple-numantajn la rolon de ĥirurgiaj helpantinoj,

sed mi konfesas, ke mi tute ne atendis vidi tiel poksime de la malamiko dum tondro, ĉiam aŭdata, de la kanonado kaj pafado, virinojn, sin kviete dediĉantaj al tia delikata laboro.

Ĉe niaj miraj demandoj d-ro Kolossov respondis, ke, ĉar la studentoj de medicino deoras en la regimentoj, kiel kuracistoj de rotoj, estus neeble trovi sufiĉe da kleraj kaj instruitaj flegistoj por provizi je ili ĉiujn hospitalojn de militiro; ke, cetere, la inteligenteco kaj instruiteco de tiuj vivinoj, ilia

religio al pureco, ilia respekta obemo al la kuracistaj ordonoj, ilia lerteco lerni ĉion, kio koncernas la bandaĝarton, ilia fervora bonfaremo, inspiras al li kaj al liaj kolegoj pli grandan fidon, ol ili havus al viraj helpantoj, malpli instrueblaj kaj ofte malfacile restigeblaj sur la rekta vojo. La ecojn, kiujn tiu ĉefkuracisto aljuĝis al la laikaj fratinoj de sia hospitalo, mia amerika kolego kaj mi mem povis konstati en ĉiuj militaj mal-sanulejoj, de ni travizititaj.

(*Daŭrigo sekvas*).

Kiamaniere Tibetanoj forigas la kadavrojn de siaj mortintoj.

La fame konata sveda esploristo de Tibeto Sven Hedin priskribis en la jus elirinta grava verko „Transhimalaja“,¹⁾ enhavanta la plej interesajn epizodojn de lia dangerega sed ankaŭ sukcesplena vojaĝo tra tiu tre malfacile alirebla lando en Azio dum la 1907-a kaj la 1908-a, ankaŭ la strangan kutimon de la Tibetanoj koncerne la kadavrojn de iliaj mortinoj.

Dum vizito de Taŝi-lunpo (la sidejo de la tibeta „papo“) Sven Hedin konatigis kun tiu ĉi kutimo, pri kiu li raportas jenon:

„Sudokcidente de Taŝi-lunpo troviĝas malgranda vilaĝo Gumpa-sarpa, „la nova monaĥejo“, kie antaŭe, laŭ la tradicio, staris templo, kiun la dzungaroj ĉirkaŭrabis. Tie estas nun la kadavrejo por Ŝigatse kaj por la monaĥoj, t. e. la loko, kie la korpoj de la mortintaj monaĥoj kaj de la laikoj samamaniere estas lasataj al putriĝo.

Kiam la animo de „lamao“²⁾ enuas en la mordebila kovraĵo, en kiu ĝi travivis homovivon kaj kiam tia lamao, vivinta eble dum 50 jaroj en sia malluma ĉelo de monaĥejo, sentas, ke lia vivolampo estas estingigonta pro manko de oleo, jen kelkaj kolegoj kunvenas ĉirkaŭ la kuŝejo de la malsanulo kaj recitas preĝojn aŭ adoras la diojn, starigitajn en la ĉelo, kies pratipoj en „Nirvana“³⁾ aŭ en la regno de la morto iel rilatas al la morto aŭ al la translokigo de animoj. Kiam la vivo malaperis, specialaj preĝoj por mortintoj estas dirataj, kiuj laŭ kredo de Tibetanoj faciligas al la animo la formigradon el la korpo kaj konsolas ĝin

dum ĝiaj unuaj paŝoj sur la malluma vojo transe de la limoj de la vivo.

La kadavro de lamao restas tri tagojn kuŝanta en la ĉelo, tiu de laiko tri ĝis kvin tagojn, por ke oni havu sufiĉe da tempo por ĉiuj preĝoj por la mortinto kaj por la ceremonioj. Riĉuloj konservas kadavron de mortinto pli longatempe en la domo; tio ja estas pli multekosta, sed pli multaj preĝoj estas direblaj kaj ili utilas al la mortinto. Monaĥoj difinas la tempon por forigo kaj ankaŭ la momenton, en kiu efektive la animo estas liberigita de la katenoj de la korpo kaj supreniĝis por serĉi novan loĝejon por si.

Vestita per nova vesto de kutimaj fasono kaj aspekto, la mortinta lamao estas envolvata en drapon kaj forportata de unu aŭ du el liaj kolegoj sur la dorso, mortinta laiko de kadavroportistoj sur transportilo. La kadavroportistoj estas nomataj „lagba“ kaj prezentas kaston de 50 personoj, kiuj, apartigitaj, en la vilaĝo Gumpa-sarpa loĝas en 15 mizeraj kabanjoj. Ili havas nur permeson edziĝadi interne de la samprofesiaaro kaj iliaj idoj ne povas elekti alian ol la profesion, per kiu vivis iliaj patroj. Ĝi do estas heredata interne de la kasto. Ili devas loĝadi en mizeraj kabanjoj senpordaj kaj senfenestraj; la truoj por aero kaj la pordaj malfermaĵoj estas traireblaj por ventoj kaj por ĉia vetero. Eĉ laborenspezante bonan profiton, ili ne havas permeson konstrui por si pli komfortajn domojn. Ili devas ankaŭ transportadi la kadavrojn de hundoj kaj de aliaj bestoj el Taŝi-lunpo, sed eniri la teritorion de la monaĥejo interne de la ĉirkaŭa muro ne havas permeson. Se la bonfarto de iliaj animoj faras al ili zorgojn, ili pagas al lamao, kiu preĝas por ili. Post ilia morto iliaj animoj transmigras en korpojn de bestoj aŭ de mal-

¹⁾ Sven Hedin. Transhimalaja. 2 volumoj binitaj. Prezo 20 markoj. Ĉe F. A. Brockhaus, Leipzig.

²⁾ „lamao“ estas la nomo por tibetaj monaĥoj.

³⁾ „Nirvana“, la granda Nenio, la Elizeo por la Tibetanoj.

bonaj homoj. Sed povas okazi, ke pro iliaj jam suferitaj turmentoj tro peza sorto en la senfina sinsekvo de la transmigrado de animoj estas forigata al ili.

Nur lamaojn, siajn proprajn parencojn kaj la kadavrojn de mizeraj senhejmuloj la lagbaoj devas distranĉi. Bonhavaj laikoj faras tion ili mem ĉe la siaj, ne uzante profesian helpon. Enkomune tio ĉi estas regulo, ĉar nur en Taŝi-lunpo kaj en Lhasa oni trovas kaston de kadavrotranĉistoj.

La monaĥoj, alvenintaj kun mortinta kolego sur la tranĉejon por kadavroj, tute senvestigas lin, dividas inter si liajn vestojn kaj senĝene vestas sin mem per ili jam en la sekvanta tago. La lagbaoj ricevas po 2—5 „tenga“ (Sm. 0:50—1:25) por kadavro kaj kelkajn de la malnovaj vestoj de la lamao; de laikoj la lagbao ricevas ĉiujn vestojn de la mortinto kaj de virinoj li povas reteni por si iliajn orelingojn kaj aliajn simplajn juvelojn. La monaĥoj, alportintaj la mortinton, foriras kiel eble plej rapide, ĉar unue la odoro estas tie laŭdire tre malbona, due ili ne volas observi la distranĉadon de la kadavro, dum kiu nur la lagbaoj devas ĉeesti; ankaŭ se la mortinto estis laiko, lia kadavro estas distranĉata nur en ĉeesto de lagbaoj.

Ŝnurego, kiu estas fikse ligita al ente-rita stango, estas metata ĉirkaŭ la kolo de la mortinto kaj tiam la kruroj de la kadavro estas tirataj malsupren, por rektigi ilin laŭeble, kio estas, laŭdire, tre laciga, kiam la kadavro estas de lamao, kiu mortis kaj rigidigis en la pozo de sidanto. Post tio la kadavro estas senhaŭtigata, tiel ke ĉiuloke la karno vidiĝas, la lagbaoj allogas per krio la vulturojn, kiuj proksime havas siajn nestojn kaj allugas per pezaj batoj de la flugiloj, ĵetegas sin sur la facile akireblan rabaĵon kaj disŝiras kaj distiregas ĝin, ĝis kiam la skeleto estas senkarnigita. Kontraste kun la sama procedo en Lhasa ĉi tie ne ekzistas hundoj por tio kaj, se ili eĉ ekzistus, ili neniom ricevus de la manĝo, ĉar la vulturoj laboras rapide kaj ĝis la fundo. Sed pli poste mi vizitis ankaŭ monaĥejojn, en kiuj „sanktaj“ hundoj estas manĝigataj per pastrokarno. La lagbaoj ĉesidas, dum la birdoj manĝas kaj tiuj ĉi estas tiel sentimaj, ke ili senĝene saltas sur la kruroj de la viroj.

Ordinare la kapo estas fortranĉata, post kiam la kadavro estas senhaŭtigata. La skeleto estas dismuelata inter ŝtonoj ĝis polvo, kiu, kunknedita kun la cerbo, iĝas pasto kaj en formo de globetoj estas ĵetata antaŭ

la birdoj. Ili ne manĝas pulvorigitajn ostojn, ne intermiksitajn kun cerbo. La kadavrotranĉistoj laboras kun la plej granda ekvilibro de animo; ili prenas per la manoj la cerbon kaj knedas ĝin per la manoj kune kun la pulvoro el ostoj kaj dum tiu ĉi abomena manlaboro ili paŭzas kelkafoje por trinki teon kaj manĝi „tsamba“¹⁾. Mi tre dubas, ĉu ili lavas sin iam ajn!

Maljuna lagbao, kiun mi venigis sub mian tendon, por ke li kompletigu la klarigojn, kiujn mi jam estis ricevinta de monaĥoj, estis distranĉinta dum la sama mateno la kadavron de maljuna lamao. Muhamed Isa²⁾ tenis dum la daŭro de la interparolado la ĉapon antaŭ la vizaĝo kaj fine li devis eliri, ĉar li eksentis naŭzon! La viro havis malagrablan kaj malgentilan aspekton, li portis sur la kapo malgrandan, grizakoloran, malrigidan ĉapon kaj estis vestita per kelkaj ĉifonoj el la plej malde-likata saktolo. Sed li havis siajn proprajn modestajn opiniojn pri la arto de obdukcado kaj de anatomio. Li diris al mi, ke, se sango verŝiĝis en cerbon, tio estas pruvo, ke tia viro estis freneza kaj ke, se la cerbosubstanco havas flavan koloron, la mortinto kutime dum sia vivo flaris tabakon.

En kelkaj okazoj — monaĥoj asertis tion al mi — la kadavro ne estas senhaŭtigata, sed la kapo fortranĉata, la korpo-trunko duonigata per akra tranĉilo laŭlonge de la spino kaj ĉiu el la duonoj estas distranĉata en malgrandajn pecojn kaj nur post kiam tio estas farita, oni alvokas la vulturojn.

Infanetoj kaj plenkreskuloj samamaniere estas dispecigataj. Nudecon de mortintaj virinoj oni neniel respektas. La forigo de kadavroj per vulturoj havas entute — laŭdire — la celon, ke eĉ mortinto gajnu meritojn, donacante sian korpon al la birdoj, malsatantaj sen tio. Li do eĉ post sia morto agas pie, kio helpas la pacon de lia animo. La vulturoj havas ĉi tie tute saman taskon. kiam en la „turoj de silento“ ĉe la „parŝi“ en Bombaj kaj en Persujo.

Plenuminte la postulojn de la religio, la parencoj jam diris adiaŭ al la mortinto. Li mem nun forestas jam kaj lia kadavro estas tute senvalora, post kiam la animo formigris; sen ia ajn zorgo la kadavro estas forlasata al la bruteca traktado de la lagbaoj. Neniu akompanas la mortinton ĝis la sidejo de la vulturoj, kiam la kadavro estas for-

¹⁾ „tsamba“ = rostita hordeofaruno.

²⁾ Muhamed Isa, la gvidisto de la karavano de Sven Hedín.

portata el la domo dum la nokto, por esti dispecigata, antaŭ ol denove la suno levigas. Sed tio ĉi ne estas leĝa ordono, ĉar, se kelkaj kadavroj kolektiĝis, la suno ofte levigis jam, antaŭ ol la laboro estas finita. Tiam oni lasas kuŝantajn unu aŭ maksimume du „pacientojn“ ĝis la vespero kaj distranĉas ilin nur post la kuŝiĝo de la suno. Tion oni faras jam tial, ke la vulturoj estas satigitaj de sia matenmanĝo kaj bezonas ripozon ĝis la vespermanĝo.

Malofte pli ol du mortoj dum unu tago estas anoncataj en Gumpa-sarpa. Antaŭ proksimume 12 jaroj, kiam variolopidemia okazis en Ŝigatse, ĉiutage 40—50 kadavroj estis transportataj. Tiutempe oni enterigis, post kiam la vulturoj satmanĝis, la ceterajn kadavrojn, envolvitajn en maldikaj tolaĵoj.

Oni eble opinias, ke mortanto nepre estas terurigata de la penso, ke en la sama momento, en kiu la pordoj de la regno de la morto malfermiĝas antaŭ li, lia korpo, kun kiu li vivadis kunigita tiel intime, pro kiu li zorgadis tiel timeme kaj kiun li klopodis protekti kontraŭ danĝero kaj malsano, eĉ kontraŭ la plej malgranda sufero, estas transdonata al tiel barbarea traktado. Sed kredeble li en tiuj lastaj momentoj pli pensas pri sia animo kaj sumigas ankoraŭ rapide la bonajn agojn, faritajn de li

kaj la milionojn da „mani“¹⁾, kiujn li recitadis.

La maniero de forigado de la homokadavroj ĉe la Tibetanoj kaj ilia konduto kontraŭ mortintoj estas do sen iom ajn da poezio. La Islamanoj vizitas la tombojn de siaj gekaruloj kaj forploras sian doloron sub cipresoj, sed la Tibetanoj havas neniajn tombojn kaj neniajn verde superkreskitajn montetojn, ĉe kiuj ili povus dediĉi horetan al la memoro je la pasinta feliĉo. Ili ne ploras, ĉar ili ne funebras kaj ili ne funebras, ĉar ili ne amis. Kiel ili ja povus ami edzinon, kiun ili kune posedis kun aliaj, tiel ke ne restas spaco por la ideo de edzeca fideleco! La familiaj ligoj estas malfirmaj kaj necertaj; frato ne akompanas fraton, nek edzo sian edzinon kaj des malpli sian idon ĝis tombo — li ja eĉ ne scias, ĉu ĝi estis de li! Kaj krom tio, kadavro, ĝi mem, estas senvalora kovraĵo; patrino, eĉ dorlote aminta sian infanon, sentas neniom da pia respekto por ĝia senviva korpore kaj ne pli da abomeno kontraŭ la tranĉilo de kadavrotanĉisto, ol ni kontraŭ tiu de kuracisto ĉe tablo por sekcado“.

¹⁾ „om mani padme hum!“ (la juvelo estas en la lotusfloro) estas la kutima ĉiama preĝo de la Tibetanoj.

J. Schröder — Wien.

Laŭ la germanlingva eldoniĝo de „Transhimalaja“ elirinta ĉe A. Brockhaus — Leipzig.

Referatoj.

Interna medicino.

Hart. La efiko de freŝa sangosero ĉe perbuŝa uzo. (*Sém. médic.* 1909 n-ro 10). La aŭtoro laŭdas la sangohaltigan kaj sangoformantan efikon de la freŝe preparita sangosero (ĉevala) ĉe perbuŝa uzo po malgrandaj dozoj (ĉirkaŭ 10 cm.³ kun lakto). La sanghaltigan efikon ĉe tia uzo li konstatis ĉe hemofiliaj sangofluoj, ĉe sangosputado dum tuberkulozo de pulmoj kaj ĉe stomakaj sangofluoj. Ĉe la lastaj suferoj la aŭtoro konstatis interalie ankaŭ la sangoformantan efikon: pligrandiĝon de la kvanto da hemoglobino en la sango (de 60% ĝis 92%), kio igis lin provi tiun ĉi kuracadon ankaŭ ĉe anemio kaj ĥlorozo, ĉe kiuj la rezultatoj estis tiom same kontentigaj (de 60% ĝis 85%).
G. Krajz.

Zappert (Wien). Pri epidemia de la Heine-Medin'a malsano (poliomijelito) en la jaro 1908 en Vieno kaj en malsupra Aŭstrio.

(*Wiener med. Wochenschr.* 1909 n-ro 46). Z. donas raporton pri kolektesploro, koncentrananta la disvastiĝintan dum somero kaj aŭtuno 1908 epidemion de akuta malsano de la centra nervaro, nomata laŭ proponoj de Wickmann „Heine-Medin'a malsano“, anstataŭ la ĝisnuna nomo: poliomiĵelito.

El 266 kazoj koncernas 137 la provincojn kaj 129 la urbon Wien. La malsano atakis pli knabojn, ol knabinojn (130:97) kaj montras la maksimumon de la kazoj en la 1—2 resp. 2—3 vivjaro. Tiel la epidemia aperas preskaŭ nur en la infana aĝo.

La spinala formo superis (241 k.). La paralizo laŭ Landry (malsaniĝo de spiradaj centroj) estis konstatabla nur en 14 kazoj. Certe, tiu ĉi formo de la H.-M.a malsano ne estas disigebla de la pure spinala formo, ĉar ĝi ja rekte devenas de ĝi kaj povas ankaŭ ĉe spinalaj formoj ekzisti benigna afekcio de spiradaj centroj. Troviĝis plue formoj, kiuj koncernis la malsaniĝon de la

ponto kaj bulbo. Male iu nombro da kazoj limiĝis sole al la cerbonervoj. Pli malofta estis la encefala formo (Strümpell). Mortoj okazis entute 29 kaj resaniĝoj 37. La interesaj sciigoj de Wickmann, laŭ kiuj la H.-M. malsano estas ne nur infekta, sed ankaŭ kontagia, estis el tiu ĉi kolekta esplorado nur parte pruveblaj. Certe la deveno de epidemioj interne de limigitaj regionoj parolas por kontagieco, kiel precipe ankaŭ la fakto, ke la raportoj sciigis 8 fojojn pri malsaniĝo de gefratoj kaj kelke da fojoj pri malsaniĝo de najbaroj. Pri infekto de la malsano ekzistas ja nenia dubo.

D-ro Sós.

W. Galt. Du maloftaj kazoj de subita morto pro nesuspektata kormalsano. (*The Lancet. 1909 majo*). En la unua kazo okazis horizontala disŝirigo de kora parieto ĝuste super la dekstra koronaria arterio en spaco de 1 cm., en la dua kazo estis anemia nekrozo de intervertrikula septumo kun ĝia disŝiro. Dum vivo la sola signo en ambaŭ kazoj estis doloro en epigastro. *G. Krajs.*

L. Braun kaj A. Fuchs. (Wien). Al la simptomatologio de korneŭrozoj. (*Wiener klin. Wochenschrift 1909 n-ro 48*). Sciigo pri du simptomoj de korneŭrozo. La unua simptomo estas la ŝanĝo de la pulso dum premo sur la regionon de la korpinto. La pulso malgrandiĝas kaj momente ree pligrandiĝas post ĉesado de la premo. En normalaj kazoj estas la fenomeno nur mal multe rimarkata, en nervozaj tre preciza, ĉe kormalsanuloj ofte negativa. Pluaj esploroj devas klarigi ties meĥanisman kaj pli precizan semiologian signifon.

La dua simptomo prezentigas per plialtiĝo de la tonuso de la nervo vaga ĉe kelkaj korneŭrozuloj (vagotonikaj individuoj) kaj manifestigas per ŝanĝanta konduto de la atrioj, nome per iliaj volumŝanceliĝoj, konstatitaj per konvena perkutoria esplorado de la korobtuzeo, registrado de la vejna pulso, radioskopio kaj elektrokardiografio.

Atropino kaj ĝiaj preparatoj povas ofte efike batali kontraŭ la malagrabra sento de tiaj individuoj. Oni devas supozi, ke la volumŝanceliĝoj devenas de neegalaj influoj de la nervo vaga sur la koron. Eksperimentoj pruvas, ke malforta stimulado de la nervo vaga malaltigas interalie la forton de la atriosistolo. Ĉu ludas iun rolon ĉe la dua simptomo ankaŭ la diferencoj en la daŭro de la atrio-ventrikula tempinterspaco, tio devas esti klarigita.

D-ro Sós.

Randle C. Rosenberger. Ĉeesto de bac. de Koch en sango ĉe tuberkulozo. (*Centralbl. f. Bakt. etc. I. Abt. Originale Bd.*

L. Heft 3). La aŭtoro esploris 50 kazojn de tuberkulozo (5 kaz. de akuta miliara tbk., 2 kaz. de fibroza tbk., 1 kaz. de pneŭmotorako, 15 kaz. de komenciĝanta tbk. 23 kaz. de tbk. malakre esprimita kaj 3 kaz. de laringa tbk.) krom tio ĉi la aŭtoro esploris ankoraŭ sangon el umbilika ŝnuro de placento, ricevita el tuberkuloza patrino. En ĉiuj kazoj estis trovitaj bac. de Koch. Ifoje estis nur kelke da ili, sed ne malofte ili renkontiĝis grandanombre kaj en globetoj po 30—40 bac., precipe en kazoj de akuta miliara tbk. La baciloj havis plej ofte ordinaran grandecon, sed troviĝis ankaŭ mallongaj kaj tre longaj formoj. En iuj kazoj amasoj da bac. troviĝis interne de leukocitoj (fagocitozo).

G. Krajs.

Jereslaw. Kuracado de laringa tuberkulozo per kontraŭtuberkuloza sero de Marmorek. (*Deutsche medic. Wochenschr. 1909 n-ro 15*). La sero de Marmorek donis al la aŭtoro ĉe tuberkulozo de pulmoj absolute negativajn rezultatojn, sed ĉe laringa tuberkulozo la rezultatoj estas bonegaj. La sero estis uzata parte subhaŭte, parte per rektumo (10 injektoj po 5 cm.³). Ĉe subhaŭta uzo estis observataj nemalofte lokaj incitaj peroj; oni devis fari la enŝprucigojn ĉiujn du tagojn kaj inter serioj da ili fari paŭzon je 2—3 semajnoj. El 12 tiel kuracitaj malsanuloj ĉe 3 estis observata nur malgranda plibonigo, ĉe 5 estis rimarkinda plibonigo kaj ĉe unu plena resaniĝo. Tiu aŭ alia efeto dependas ĉefe de la vasteco de la sufero de laringo kaj de la kvanto da enigata sero. Ju pli frue komenciĝis la kuracado, des pli bona riceviĝas rezultato. Estas rekomendate fari ne malpli, ol 4 seriojn da injektoj. La loka kuracado de laringo estas bona subtenilo de la seroterapio.

G. Krajs.

Ĥirurgio.

Victor Panchet. Asepsigo per jodo (*La Clinique 1909 n-ro 53*). Rekomendita por asepsigi rapide kaj sufiĉe la lokojn, kiujn oni ne havas tempon longatempe brosi (manoj de akuŝisto, vulvo, perineo kaj eĉ: vagino de parturantino, manoj de la praktikisto, kiu esploras buŝon aŭ genitalan aparaton de sifilisulo k. t. p.).

Por la ĥirurgio P. penikigas la operaciotan regionon per joda alkoholaĵo. Kiam la unua apliko estas tute seka, oni penikas ĝin duan fojon kaj kiam la dua apliko estas ankaŭ seka, la ĥirurgiisto ekoperacias. La joda alkoholaĵo enpenetras en la profundon de la haŭto.

Malbona eco de la joda alkoholaĵo estas, ke ĝi pli elsangigas la dermon kaj malhelpas, ke la bisturio bone tranĉu. Ĝia utilo estas la grandega rapideco de la asep-sigo kaj la forĵeto de la maloportuna fro-tado, ebliganta ĉe certaj malsanoj la rompi-gon de la puskolektoj. Plie, ĝi perfekte asepsigas regionojn elstarantajn, kiel la skrota, vulva.

P. uzas nur la supran procedon, kiu donas tiel kontentigajn rezultatojn, kiel la malnova (lavado per akvo, brosililo, sapo, alkoholaĵo k. t. p.).
R. Badert.

Chevrier (Parizo). **La injektoj ĉirkaŭ-trunkaj ĉirkaŭ la makzela nervo supra.** (*Bulletin médical* 27. nov. 1909). La aŭroro konsilas, por atingi la makzelan nervon supran, la vojon de la fendo sfeno-makzela. Sub la fibroza membrano, fermanta tiun ĉi fendon ĉe la vivanto kaj apartiganta la orbiton kaj la finfundon de la fosajo pterigo-makzela, la makzela nervo supra elmetas la plimulton da siaj flankaj branĉoj, inter kiuj la nervojn palatajn, la branĉetojn dentajn malantaŭajn kaj la fadenon orbito-larman antaŭ la eniro en la suborbitan gutilon. La makzela arterio interna estas sub ĝi, proksime al la sfeno-makzela membrano.

La pikilo devas trabori la membranon proksime de la gutilo suborbita.

Oni enigis ĝin en la haŭton je 10 aŭ 12 mm. interne de la ekstera angulo de la orbito.

La pikilo devas konstante moviĝi laŭ antaŭa-malantaŭa ebena. Ĝi sekvas ekzakte per la pinto la ostan plankon de la orbito. Sekve ĝi iras unue oblikve suben kaj malantaŭen; poste ĝi kuŝas pli horizontale; fine ĝi penetras molan histon: ĝi ius trairis la membranon sfeno-makzelan. Sufiĉas enŝpruci la likvaĵon: ĝi cirkaŭos nepre la nervon kaj banos ĉiujn branĉojn kaj la nervon mem.

La ĉi supra teĥniko, tiel simpla, estas rekomendinda al la kuracistoj, kiuj serĉas la analgeziigon definitivan per detruo de la nervo, per alkoholo je 80° ĉe nevralgioj de la vizaĝo kaj al ĉiuj, kiuj volas atingi per anesteziiga injekto lokala la anestezion, necesan por operacioj sangaj. Dank'al ĝi la ĥirurgiisto povas operacii sur la vango kaj la supra dentkarno (furunko, antrakso, kudro de vundoj, forigo de verukoj, de malgrandaj epiteliomoj), la dentistoj povas eltiri ĉiujn dentojn de la supra makzelo, la rinologoj povas interveni sur la makzelaj sinusoj kaj parto de la nazaj kavoj, la

oftalmologoj povas agi sur ĉiuj histoj de la malsupra palpebro.
D-ro L. J.

Sicard (Parizo). **La partoj de la makzela nervo supra alireblaj por injektoj.** (*Bulletin méd.* 4. dec. 1909). Oni povas injekti en makzelan nervon supran ĉu ĉe la eniro en la fendon sfenomakzelan, ĉu ĉe la eliro el la truo ronda kaj en la fosajo pterigo-makzela, ĉu ĉe la fina parto de la suborbita kanalo.

Rilate al tiu ĉi lasta regiono la aŭtoro rekomendas la sekvantan metodon.

Rekoni la suborbitan sulkon, ĉiam facile konstatablan per palpado.

Signi sur la haŭto la mentonan truon, lokitan je 4 cm. ekster la media linio kaj je unu cm. ĉirkaŭe super la malsupra rando de la mandibulo.

Kunigi per rekta linio la du punktojn: suborbitan kaj mentonan.

Palperekoni la ostan randaĵon de l'orbito.

Je unu cm. ĉirkaŭe malsupre de tiu ĉi randaĵo kaj sur la linio suborbita-mentona kuŝas la suborbita truo.

La pikilo devas ĝin atingi oblikve. Oni do devas trapiki tute proksime de la naza konko en la supra parto de la sulko nazolipa, oblikve de malsupre supren, de interne eksteren kaj de antaŭe malantaŭen. La montra fingro de la maldekstra mano, apogita malsupre de la orbita randaĵo malebligas la vundon de l'okula bulbo.

Tiam, singarde, la pikilo antaŭeniras kaj haltas post duono aŭ unu cm.

La likvaĵo anesteziiganta (novo-kokaino je 1%) aŭ litika (alkoholo je 80° kun 1 cgm. da novokaino en ĉiu cm.³) laŭ la celo atingota estas enŝprucigata en la kvanto de unu cm.³.

D-ro L. J.

Stomatologio.

I. Scheff (Wien). **Pulponekrozo post subgingivala injekto de la ekstrakto suprarrenalna.** (*Oesterr.-ung. Vierteljahrsschrift f. Zahnheilk.*) Por klarigi la demandon, ĉu subgingivala injekto de adrenalino aŭ de aliaj produktoj de la glando suprarrenalna [paranefrino, suprarrenino, kiel ankaŭ sintetika suprarrenino (Höchst)] nekrozigas la dentopulpon, Scheff faris besteksperimentojn kaj ricevis kontentigajn rezultatojn. Li faris la esplorojn sur hundoj. Al la bestoj estis en narkozo injektata je diversaj temp-spacoj kaj je sufiĉe longaj intervaloj suprarrenino, tiel organa, kiel ankaŭ sintetika, kun 2% novokaino. Sch. elektis nur la suprajn kaj malsuprajn antaŭajn (frontalajn) dentojn,

ĉar la senkronigo de la malantaŭaj estas malfacila. Lia intenco estis konstati kelkan tempon post la injekto la konduton de la pulpo, observi, ĉu ĝi estas parte aŭ tute anemia, ĉu ĝi tuj eksangas, kiel longe post la injekto la sangado daŭras kaj kiam ĝi ĉesas, unuvorte kiajn ŝanĝojn la pulpo, supozinte, ke ĝi estis sendifekta, prezentas same tuj post la aplikado de la preparato, kiel ankaŭ post pli longa tempo.

Scheff konkludas el siaj esploroj, ke estas konstateble kun plej granda probableco, ke la efiko de injektita novokaino-suprarenino estas nur transitoria same ĉe homoj, kiel ĉe bestoj, respektive ke ne montriĝas longdaŭra postefiko aŭ konstanta lezio de la koncerna dentopulpo.

D-ro Sós.

Ginekologio kaj obstetriko.

Prusa. Kiamaniere oni povas plifaciligi la traboradon de la postvenanta kapeto. (*Časopis lékařův českých 1909 n-ro 52*). La lokoj, rekomendataj por la traborado de la postvenanta kapeto (flankaj fontaneloj, truo okcipitala magna) estas ofte malbone alireblaj, aŭ la operacio pro facila ebleco vundi la patrinon estas danĝera. La metodo de Strassmann, kiu traboras la subaĵon de la kranio, estas krom tio maloportuna ankoraŭ pro la longeco de la borkanalo, tra kiu la cerbo malbone forfluas. Pro tio oni uzas en la kliniko la metodon de Dührssen, laŭ kiu oni per trabortondilo trapikas tiun kolan vertebron, kiu estas ankoraŭ facile kontrolebla per vidado aŭ per palpado; se la kapeto kuŝas tro alte, oni difektas la sekvantajn kolajn vertebrojn, ĝis oni atingas la truon okcipitalan magnan. Sed la aŭtoro modifikas la cititan metodon jene:

Li tratondas la haŭton super la kolaj vertebroj en loko bone kontrolebla, tamen li ne difektas la vertebrojn, sed laŭlonge de la enpenetranta maldekstra montra fingro tra subhaŭta histo ĝis al atlaso kaj super ĝi li ekondukas la trepantondilon rekte al la fendeto, kiun la fingro palpas inter la atlaso kaj la malantaŭa rando de la truo okcipitala magna kaj tra tiu ĉi fendeto li enkondukas la tondilon en la truon. Se oni la palpan impreson volas havi ankoraŭ pli preciza, oni povas laŭlonge de la fingro enkonduki la tondilon ĝis al tiu ĉi fendeto, tratondi la ligamentojn, ĝin fermantajn kaj la fingro enpenetras poste rekte en la grandan nuklan truon.

La profitoj de tiu ĉi modifiko estas precizeco de la rekta palpado pro forigo de la

adipa subhaŭta histo kaj la subhaŭta enkondukado de la ilo, kio forigas la eblecon vundi la vaginan mukozon.

D-ro A. Jouza.

Malsanoj kaŭtaj kaj veneraj.

A. A. Hitrovo. La plej simpla rimedo trovi spiroheton palan en desfrotaĵoj. (*Ruskij Vrač. 1909 n-ro 26*) Oni enigis la disfrotitaĵon, ordinarmaniere ricevitajn, en saturitan alkoholan solvaĵon de argento nitrata kaj lasas en ĝi dum 4—6 horoj en hela vitra taseto ĉe distrita lumo. Poste oni rapide tralavas ĝin per akvo kaj esploras. La preparato havas malhele brunan koloron. Spirohetoj ĉe tia metodo estas vidataj plej klare.

G. Krajz.

Farmakologio.

B. A. Bogdanov. Al la demando pri eligado de organa fosforo. (*Vračebnaja gazeta 1909 n-ro 43*). Fosforo eligas kun urino en duspecaj kunigaĵoj: 1. kiel neorganan fosforo (tiel nomataj fosfatoj) kaj 2. kiel organan fosforo (glicerin-fosforacido, karbonofosforacido k. c.). Ordinare laŭ la metodo de prof. Neubauer oni difinas nur la kvanton da neorganan fosforo. La aŭtoro, opiniante, ke post kelkaj infektaj malsanoj pro estinta leukocitozo la kvanto da organa fosforo en urino devas pligrandiĝi, esploris unu kazon de febro rekuranta, 3 kazojn de pneŭmonio krupoza kaj 3 kazojn de tifo abdominala. Li ĉiam ricevis 2—3 tagojn post malaltiĝo de la temperaturo la pligrandiĝon de organa fosforo en urino ĝis 80% de la tuta fosforo, dum en ordinara urino la kvanto da organa fosforo faras nur 1 ĝis 3% de la tuta fosforo en urino (tiel nomata koeficiento de Symmers). La metodo, per kiu la aŭtoro difinis organan fosforon, estas prilaborita de prof. Neumann kaj donas simplan rimedon observadi la batalon de la organismo kun malutila infekto.

G. Krajz.

Falta kaj Iocovič (Wien). Pri efiko de adrenalino ĉe diversaj aplikadoj kaj pri ĝia apero en urino. (*Wiener klin. Wocheschr. 1909 n-ro 51*). Ĉe subhaŭta aŭ intraperitonea aplikado estas adrenalino tre toksika, sekvigas post konvena dozo glikozurion kaj nekrozon. En la urino montriĝas ne nominda kvanto da adrenalino.

Ĉe perstomaka aplikado estas tolerata dudekobla dozo kaj eĉ pli sen elvoki toksikajn simptomojn, sen nekrozigi la muk-

membranon kaj sen kaŭzi glikozurion. Male, en la urino montriĝas nun konsiderinda kvanto da adrenalino aŭ da substanco, havanta konatajn hemiajn, fiziologiajn kaj toksikajn ecojn de adrenalino.

Post ĉi tiuj rezultatoj de diversaj esploroj starigas la aŭtoroj por diskutado la jenajn tezojn. Influite de digestofluaj kaj de mukmembranoj, adrenalino iel estas ĥemie bindata kaj perdas fiziologiajn kaj toksikajn ecojn. Ĉi tiu aliĝaĵo estas detruata en la hepato. Ĉe tre granda superfluo ĝi eniras en la grandan cirkuladon kaj en la renojn, kie adrenalino estas denove liberigata kaj eliminata kaj tiel ĝi transiras en la urinon. Laŭ ĉi tiu opinio la senveneniĝo de adrenalino ne okazas en la hepato, sed en la stomakintesta kanalo. *D-ro Sós.*

Medicino eksperimenta.

Ĉeboksarov. **Al la demando pri eksperimenta arteriosklerozo.** (*Kazanski Medicinski Jurnal. Majo 1909*). La ŝanĝoj en aorto de kunikloj, formiĝantaj sub influo de envejnaj injektoj de adrenalino, bario ĥlorata kaj nikotino, plej similas sifilisan homan mezaortiton. Tiuj ĉi ŝanĝoj estas unuflanke senpera rezultato de la agado de la toksikaj injektaĵoj sur aortajn parietojn, aliflanke rezultato de venena influo de la produktoj de difektigita materielŝanĝo sur tiujn ĉi parietojn t. e. rezultato ne nur de la venenado, sed ankaŭ de samvenenado. La proceso tuŝas unue la mezan tunikon de la aorto kaj komenciĝas per lezio de ĝiaj muskolaj elementoj; ĝi konsistas en nekrozo de muskola kaj elastika tavolo de la meza tuniko kun posta kalkiĝo en la mortintaj lokoj kaj fine en disvolviĝo tie ĉi de kuniga histo. La proceso en la meza tuniko aperas en du formoj: nesta kaj difuza. La ŝanĝoj de interna tuniko („inti-

ma“) ĝia dikiĝo, havas sekundarian karakteron kaj prezentas kompensemajn procesojn. En la ekstera tuniko („adventitia“) la ŝanĝoj estas sensignifaj kaj ne ludas grandan rolon. Enŝprucigo de neorganika sero de Trunecek dum samtempaj enŝprucigoj de adrenalino aŭ bario ĥlorata havas retentantan efikon sur formiĝo de patologiaj procesoj en la aorto de kunikloj.

G. Krajs.

N. N. Sirenski. **Al la demando pri deveno de hemolizinoj.** (*Vračebnaja gazeta 1909 n-ro 38*). Analizante la literaturon, la aŭtoro konstatas, ke la demando pri deveno de hemolizinoj estas mallara. Unuj diras, ke ili devenas de sangoĉeloj, aliaj ke lieno estas loko de la formiĝo de hemolizinoj. La aŭtoro priskribas siajn eksperimentojn, el kiuj rezultas, ke en la emulsio de internaj organoj, post kiam la sangosistemo estis peneme tralavita per fiziologia salsolvaĵo, ne estas hemolizinoj. La eksperimentoj estis farataj sur kunikloj kaj kobajoj. *G. Krajs.*

Laignel-Lavastone (Parizo). **La hipertermio postmorta.** (*La Tribune médicale. 27. nov. 1909*). Dum du jaroj la aŭtoro faris elserĉadojn pri la enrektuma temperaturo ĉe kadavroj tuj post la morto.

Li raportas pri tri kazoj, ĉe kiuj li observis la plej altan temperaturon.

Ĉe mortinto pro tuberkuloza meningito kun meninga hemoragio subaraneojda, la temperaturo atingis 50° C. post 35 minutoj.

Ĉe mortinto pro hemoragia paĥimeningito alkoholika ĝi levigis ĝis 55° post 30 minutoj.

Fine, ĉe mortinto pro alkoholdevena pneŭmonio la temperaturo enrektuma atingis 59° post 5 minutoj kaj la ennaza temperaturo 53°. *D-ro L. J.*

KRONIKO.

Ni refoje rememorigas la legantojn pri nia enketo pri mortpuno kaj petas alsendadi la motivitajn respondojn je la demandoj sekvantaj:

1. Ĉu Vi aprobas la mortpunon de la kuracista vidpunkto kaj speciale, ĉu Vi opinias, ke la prirespondebleco de la krimulo povas esti en ĉiu kazo tute certe determinita?

2. Ĉu ne estas al Vi konataj faktoj, ke la aŭtopσιο pruvis en la cerbo de la ekzekutito evidentajn ŝanĝojn.

3. Citu aliajn motivojn de kuracista vidpunkto por aŭ kontraŭ mortpuno.

4. Ĉu akordiĝas kun la tasko kaj indeco de la kuracarto, se kuracisto asistas ĉe la ekzekutado por konstati la morton de la ekzekutito?

5. Ĉu Vi aprobas la proponon, ke la kongreso medicina eldiru sian opinion a) kontraŭ mortpuno b) kontraŭ asistado de kuracistoj ĉe ekzakutoj?

6. Aliaj rimarkoj.

Ĝis hodiaŭ ni ricevis nur 2 respondojn esperantajn post kelkaj monatoj de alvokoj. Tamen jam en la proksima numero ni komencos presigi la alsenditajn opiniojn.

En „Časopis lékařův českých“ aperis traduko de la felietono de Piłsudski „pri naskoj, gravedeco kaj aborto ĉe la loĝantoj de la insulo Saĥalin“, publikigita en la jarkolekto 1909 de nia ĵurnalo. La tradukon faris nia konlaboranto d-ro Jouza.

El la „Ondo de Esperanto“ (1910 n-ro 1) ni sciigas pri gravaj progresoj de esperanto inter rusaj kuracistoj.

„En la ĵus finiĝinta XII Kongreso de rusaj naturesplorantoj kaj kuracistoj (28 decembro 1909 — 6 januaro 1910) estis faritaj du provoj por atentigi la kongresanojn pri esperanto. La 29-an de decembro en la sekcio de scienca medicino d-ro A. A. Cvetajev faris tre bonan raporton pri esperanto kaj ĝia signifo. La raporto konsistis el jenaj tezoj (vidu la Tagolibron de l'kongreso, paĝo 365):

1) Konforme al la progreso de nia vivmaniero kaj sciencoj ĉiam pli kaj pli evidentiĝas la neceseco aplikadi la helpan lingvon por la plifaciligado de internaciaj rilatoj.

2) Oni nepre devas aliĝi al la rezolucio de la lasta (XVI) Internacia Budapeŝta Medicina Kongreso: a) pri la uzado de esperanto dum la sekvonta Londona Kongreso; b) peti la organizadan komitaton de la Londona Kongreso fondi specialan esperantan komitaton, kiu, egale al la aliaj komitatoj, zorgus pri la pli regula kaj sistema uzado de esperanto:

3) peti la XI Pirogovan Kuracistan Kongreson subteni la nunte starigitajn tezojn.

Dum la raporto estis aranĝita malgranda ekspozicio, kiu bone ilustris la vivecon de esperanto kaj ĝian aplikadon.

La sekvinta diskutado evidentiĝis simpatian sintenadon de la ĉeestintoj al esperanto kaj fine oni faris la rezolucion, ke la tuta demando, pro sia graveco, estu transdonita al la tuta Kongreso per helpo de ĝia Organiza Komitato.

La saman tagon en la kunsido de la sekcio „fizika geografio“ (meteorologio) d-ro N. Kirilov proponis utiligi la internacian lingvon esperanto por la interkomunikiĝo inter la nova konstruota meteorologia observatorio en Vladivostok kaj la diversnaciaj ŝipoj, venantaj el Japanujo, Ĥinujo, Ameriko, Alasko, Filipinaj Insuloj k. t. p., kiuj devas liveri diversajn meteorologiajn observaĵojn al la nova instituto. Krom tio la uzado de esperanto helpas disvastigi la meteorologiajn bultenojn inter la inteligentaj Ĥinoj, Japanoj k. aliaj kaj per tio sama ebligas la arangon en Azio de speciala meteorologia kongreso“.

* * *

La redakcio ricevis:

Bulgara Esperanto-Biblioteko. Nr. 1. Th. Cart. Ĝin ĉas po esperanto. Tradukis Krestanov. Nr. 2. Th. Cart. — M. Hankel. Na puĵja za edin meĵdunaroden ezik. Trad. Krestanov.

R. L. Stevenson. Doktoro Jekyll kaj sinjoro Hyde. Trad. de William Morrison kaj William W. Mann. Prezo 0:50 Sm.

Ad. Šefer. Tekstaro de bonkonataj britaj kantoj. Vol. 1.

D-ro Kováč Aladár. La Budapeŝta Libervola Savistsocieto.

René de Saussure. La geometrio de „folietoj“.

Kalendaro kongresa.

Majo. 30—2 junio. IX. Internacia kongreso pri loĝejoj. Vieno.

Aŭgusto. 2—7. III. Internacia kongreso por higieno lerneja. Parizo.

Septembro. 10—14. II. Internacia kongreso por malsanoj industriaj. Bruselo.

Oktobero. 1. IV. Internacia kongreso pri zorgo al la malsanuloj mentalaj. Berlino.

Korespondaĵoj.

Esperanto en hospitala praktiko.

Simbirsk. La direktoro de la Simbirska psikiatria malsanulejo „Karamzinskaja kolonia“ d-ro Kuposov ekpensis uzi la lingvon esperanto, por doni la diversajn konsilojn kaj ordonojn al la observistoj kaj feld-

ŝeroj (subĥirurgoj), por ke tio ĉi eĉ en ĉeesto de malsanuloj ne elvoku impreson sur ilin. En rusaj psikiatriaĵoj zemstvaj malsanulejoj unu ordinatoro havas de 100 ĝis 200 malsanulojn kaj tial li ne povas ĉiam fari la ordinarojn en foresto de malsanuloj. La

malsanuloj, ne komprenante lingvon esperanto, ne scias la ordonojn kaj sentas sin trankvilaj. Krom tio d-ro Koposov volis aligi siajn gekunlaborantojn al la grandega revo pri luma estonto, kiam „la popoloj, komprenante unu la alian, faros en konsento unu grandan rondon familian“. En la fino de oktobro 1908 jaro ĉiuj 11 gekunlaborantoj sekvis la alvokon. La lernantoj kolektiĝadis dufoje dum semajno de la 8^{1/2} ĝis 9^{1/2} — 10 h. vespere post fino de oficaj devoj. Ageme helpis instrui la ordinatoro d-ro T.

R. Kluĉanskij kaj la observistino Z. A. Karpova. Kvin lernantoj ĉesis lerni kaj nur 6 lernantoj ellernis ĉiujn ekzercarojn kaj grammatikon. D-ro Koposov verkis frazlibron, el kiu oni povas ellerni, sciante latinan alfabeton, la plej gravajn en psihiatria praktiko demandojn kaj respondojn.

La ĉi suprajn sciigojn mi ĉerpas, laŭ perneso de la aŭtoro, el la rusa kalkula raporto por 1908 jaro, verkita de d-ro Koposov.
D-ro N. Portnjagin.

KOMUNIKAĴOJ DE T. E. K. A.

La Centra Komitato plenumas sian agrablan devon kaj dankas d-ron A. Fromageot, ke li ne rifuzis en malfacilaj momentoj post la subita morto de la antaŭa kasisto d-ro Roblot akcepti la malagrablajn devojn de la kasisto de TEKA. La Centra Komitato tre bedaŭras, ke d-ro Fromageot pro diversaj hejmaj malhelpaĵoj ne povas plu labori por la T. E. K. A.

Ni petas ĉiujn niajn anojn, ke ili bonvolu repagi la kotizaĵojn por la jaro 1910 kaj sciigi la sekretarion de la T. E. K. A. pri ĉiu ŝanĝo de adreso.

La Jarlibro de T. E. K. A. por la jaro 1910 aperos en la komenco de aprilo. La T. E. K. A'anoj, dezirantaj fari iajn proponojn aŭ rimarkojn rilate al la jarlibro, estas petataj turni sin kun ili senpere al d-ro Thalwitzer, Kötzschenbroda apud Dresden.

La Centra Komitato sciigas la T. E. K. A'anojn, ke de la 1-a ĝis la 5-a de aŭgusto 1910 okazos en Aŭgsburg Kongreso de T. E. K. A. dum aranĝota kongreso de U. E. A. Post la Aŭgsburga Kongreso ni proponas Kunan Kuracistan Ekskurson, celantan viziti la plej konatajn germa-

najn kaj aŭstriaajn banlokojn (Kissingen, Hamburg, Nauheim, Wiesbaden, Karlsbad, Marienbad).

La T. E. K. A'anoj estas afable petataj fari proponojn rilate al la temoj, diskutotaj dum niaj kunsidoj en Aŭgsburg, kaj rilate al la direkto de la ekskurso.

Prof. D-ro Dor
prezidanto.

D-ro W. Robin
sekretario.

20 januaro 1910.

Cirkulero III al konsuloj kaj reprezentantoj de T. E. K. A.

Kara Kunfrato!

La Centra Komitato de T. E. K. A. sciigas Vin, ke laŭ la voĉdonado, aranĝita en decembro 1909, estis elektita kiel kasisto d-ro Mikołajski (Lwów, strato Śniadeckich, 6) la redaktoro de la „Voĉo de Kuracistoj“.

Bonvolu do, Kara Kolego, kolekti la kotizaĵojn de ĉiuj Viaj anoj kaj transsendadi ilin ĉiumonate de la 1-a ĝis 5-a al d-ro Mikołajski.

Ĉar ni konsideras, kiel TEKA'anojn, ĉiujn kolegojn, enskribitajn en la jaro 1909, bonvolu sciigi la sekretarion de la TEKA (d-ro W. Robin, Varsovie, str. Chmielna 34)

En la

Nestlé'a Faruno por infanoj

ENHAVATA PURA ALPA LAKTO,

konsistigas kune kun substancoj neŭtralizantaj, nutrozaj kaj facile digesteblaj la tipon de la miksata nutraĵo, devenanta egale de la regno de kreskaĵoj, kiel de la regno de animaloj, kia ĝusto por la organismo estas plej taŭga.

nur pri novaj anoj kaj pri tiuj malnovaj, kiuj anoncis ilian eksigon el nia Asocio.

La Centra Komitato sciigas Vin, ke de la 1-a ĝis la 5-a de aŭgusto 1910 okazos en Aŭgsburg Kongreso de T. E. K. A. anoj dum la aranĝota Kongreso de U. E. A. Ni proponas antaŭ, aŭ post la Kongreso komunan kuracistan ekskurson al pli konataj banlokoj de Germanujo kaj Aŭstrio (Kissingen, Wiesbaden Homburg, Karlsbad ktp.). Ni do petas Vin afable, kara Kolego, proponi temojn por niaj kunsidoj en Aŭgsburg kaj proponi vojon por la intencata ekskurso.

Por la Centra Komitato
Prezidanto prof. d-ro Dor
Sekretario d-ro W. Robin.

KALKULRAPORTO DE LA KASISTO

por la tempo de la 14-a januaro ĝis la 14-a de februaro 1910.

LIŜZO DE T. E. K. A.-anoj

kiuj pagis abonon kaj kotizon por 1910.

(De la alsendita pago estas dekalkulataj 3-60 kr. kiel abonpago kaj la resto en kronoj tie ĉi citita kiel enspezo de la kaso de T. E. K. A.).

P. T. 22. Golimont 1-25, 23. Welhaven 1-40, 24. Legge 2-39, 25. Perrault 0-92, 26. Kanner 1-40, 27. Alfven 0-40, 28. Dieterlen 1-16, 29. Heuls 1-16, 30. No: 1-16, 31. Patai 1-20, 32. Högyes 1-20, 33. Schwartz 1-20, 34. Schatz 1-20, 35. Bennie 0-60, 36. Corcellet 1-16, 37. Fijałkowska 1-25, 38. Weiss 1-16.

Krom tio d-ro Schatz (Budapeŝt) alsendis 10-80 kronojn, kiel kotizon de Teko por la jaro 1909 de la sekvantaj kolegoj: Schatz, Högyes, Kovach, Pataki, Lóránd, Kovacs, Schwartz, Kelen, Schwartzter.

Sume kotizoj 31-01 kron.

Restis de la antaŭa kalkulo 18-97 kron.

Enspezoj 49-98 kron.

Elspezoj:
Elpagita al la sekretario d-ro Robin 7-20 kron.
Stato de la kaso . . . 42-78 kron.

D-ro Mikolajski

Kasisto de la T. E. K. A.

Kelkaj konsuloj sendas al mi nur la abonpagon de la anoj kaj retenas ĉe si la reston de la kotizoj por propraj elspezoj. Tiaspeca kasa mastrumado ne estas allasebla kaj mi petas ĉiujn konsulojn transsendadi la tutan kotizaĵon de la anoj (po 2 Sm. = 4-80 kronoj), por ke mi povu registri la anojn en la monata kalkulo. Se iu konsulo bezonas iom da mono por konsulaj elspezoj, li bonvolu sendi al mi la kvitancon pri la retenita sumo kaj tiam mi povos enmeti tiun ĉi sumon en la monata kalkulo kiel enspezon.

D-ro Mikolajski kasisto.

Respondoj de la redakcio.

D-ro W. Broeckaert en Antwerpen. Turnu Vin senpere al la Teko. La redakcio ne povas okupiĝi je tiaspeca propagando. Via abonpago alvenis.

D-ro Millican en Crescent. Ankoraŭ unu fojon ni ripetas, ke la ĵurnalo estas ekspedata nur post alveno de la abonpago al la redakcio.

S-ro Caetano Coutinho en Minas Gerais. Jara abonprezo estas 4 frankoj. La pago ne alvenis de Warnier.

D-ro Schwab en Berlin-Schöneberg. La abonojn de Vi kaj de s-roj Breiger kaj Baumgarten ne sendis ĝis hodiaŭ d-ro Thalwitzer. Senpagajn numerojn ni ne povas alsendadi.

„POLA ESPERANTISTO“

MONATA GAZETO,

ORGANO DE POLAJ ESPERANTISTOJ:

LA ABONPAGO

Jare sen la „Liter. Aldono“ — Rb 2-50 — Sm 2.65.

Kun la poŝta transsendo.

ADRESO: De redakcio Marszałk. 143.

De administr. Hoża Nr. 20.

WARSZAWA (VARSOVIO).

KORESPONDADO INTERNACIA.

La kolegoj, kiuj volas utiligi tiun ĉi fakon, sendu kune kun la anonceto po 3 respondkuponoj internaciaj aŭ poŝtmarkoj en valoro de 0-30 Sm. por ĉiu enpresio.

Lic. Rogelio Perez, Médico, Huérmece Burgos, Hispanujo, celante montri la nunan utilecon de esperanto, deziras organizi aŭ helpi organizadon por

havigi al kuracistoj pagatajn deziratajn sciigojn el ĉiuj landoj. Sendu aliĝojn sub supra adreso.

LINGVO INZERNACIA

CENTRA ORGANO DE LA ESPERANTISTOJ

eliranta inter la 15. kaj la 20. de ĉiu monato.

La plej malnova el ĉiuj gazetoj Esperantistaj

FONDITA EN 1895

La plej enhavoriĉa! La plej malkara!

48 paĝoj da dense presita teksto en plej korekta kaj plej klasika stilo

5 fr. (2 Sm) abonprezo por unu jaro

Kontraŭ unu poŝta respondkuponon oni povas ricevi specimenon!

Presa Esperantista Societo, 33, rue Lacépède, Paris.

AACHEN.

(Aix-la-Chapelle, Aĥeno, Aquisgran).

La tutan jaron mi akceptas en mian domon banvizitantojn por kuracado fizika kaj dietetika. Indikacioj: Guto, Reŭmatismoj, Malsanoj de l'haŭto kaj de la sango, de la nervoj, tropiklandaj suferoj.

Korespondado: angle, france, esperante, germane, hispane, holande; ruse.

D-ro E. Rothsuh

Kuraca Pensiono.

5-3